

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8'—, ZA DIJAKE KRON 6'—; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10'—, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13'—

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 17. JUNIJA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 42.

Demonstracije pred rimskim Kolosejem.

Demonstracije za vojsko v Italiji. ☉ Cerkev sv. Petra v Rimu. ☉ Naše čete na italijanskem bojišču. ☉ Vojni avtomobil z vijakom. ☉ Ruske postojanke. ☉ Padli junaki. ☉ Služba božja na bojišču. ☉ Med počitkom. ☉ Nemci v zakopih.

Demonstracije v Italiji za vojsko pred vojno napovedjo.

V Liaojanu.

Slika iz rusko-japonske vojske. — Napisal G. Erastov. — Prevel Ant. Žužek.

Zgodaj v jutro so zagrmeli okoli Liaojana topovi.

Sovražnik je začel obstreljevati južne pozicije.

V mestu, v ruski koloniji in na postaji je nastala velika zmešnjava. Ruski in kitajski trgovci so letali preklinjaje pred svojimi prodajalnicami in hiteli pospravljati blago. Neki Tartar je v naglici priredil razprodajo svojega »galanterijskega skladišča« in je ponujal par lakastih šolnov »zaradi Japoncev« za 30 rubljev. Kakor strašilo grd Armejec se je pripodil v diru z dvema konjema čez ulico. Iz lesenih barak so prihajali vojaki, ki niso bili poslani v ogenj, razpršili so se po vsem okraju, nagajali trgovcem in pobrali vse, kar jim je prišlo pod roke. Nekaterim se je posrečilo priti do vina, katerega so kar na cesti zlivali vase.

Majhen oddelek kitajskih policajev v črnih, rdeče obšitih oblekah je hodil od hiše do hiše in ukazoval Kitajcem, zapreti svoje prodajalnice.

Do pasu gol, od solnca in nesnage rujav težak je vlekel škripajočo dvokolnico, na kateri je sedela debela Angležinja.

Kitajčeve tanke, bose noge v mahedravih, kratkih hlačah so se udirale in spodletavale v spolzkem blatu. Rebra na njegovem daleč čez oje sklonjenem telesu so se pri vsakem koraku prikazala ostro pod kožo, z obrite glave se je valil v širokih sragah pot in je zapuščal belo sled po zmučenem, umazanem obrazu. Kazalo je, da se bo suho, nerazvito telesce Kitajca vsak hip sesedlo na kup. Ženska, rdeča in zalita v obraz, je pri vsaki salvi presunljivo zacvilila in obdelavala z rdečim solčnikom koščene rame svojega služabnika. Mimo njih je prijahal kozak,

adjutanta je živahno silil v štacijskega poveljnika:

»Gospod polkovnik, general Vas prosi, da ukažete spraviti njegov osebni voz na prvi tir.«

»Tega ne morem, za Boga, res ne morem,« se je branil poveljnik in je pomigal enemu svojih ljudi:

»Voz s strelivom pripnite takoj! — Razumeš? Voz s strelivom...«

»Moj Bog! Kaj bi s strelivom? Generalov voz! General se bo jezil...«

»Vrag vzemi Vašega generala!« se je razljutil poveljnik in je odhitel drugam.

Pogled iz zrakoplova na cerkev sv. Petra v Rimu.

spacil obraz in pozdravil žensko: »Hej, mrha!« ter jo oplazil z bičem čez tolsti pleča.

Naštaciji so piskali stroji in je šumela para, vozovi so se ropotaje premikali po tiri, in nekdo je s hripavim glasom nekaj ukazoval, štabni in drugi častniki so letali semintja, vznemirjeni psi so lajali nepretrgoma. Vmes grmenje topov, da so se stresale šipe, z eno besedo, bil je peklenški vrišč.

Neki gardnik z znakom

Naše prednje čete na italijanskem bojišču.

»Za to boste še odgovarjali! Naznanim Vas! Generalu Vas naznanim!« je kričal adjutant za njim.

V nekem ozkem prehodu kolodvorskega poslopja je stal ob visoki piramidi zabojev dobrorejen kupec v čerkeski obleki. Motovilil je z rokami po zraku in pisano gledal okoli sebe.

»Kakšna lopovščina je to!« se je kregal. »Če rabi Rus denar, mu pravim: 'Na, vzemi, dodeli mi to čast! Zakaj mi imamo denar.' — Sedaj potrebujem vagon, da bi naložil svoje stvari. Pa sem prav lepo nalletel! — Le zakaj jim vendar dajemo denar! Lo-po-vom!«

Na hodnik se je prikazal oficir z obvezano glavo. Prvi ranjenec! Naenkrat ga je obkolila truma radovednežev.

»Saj sam ne vem, kako se je to primerilo,« je razkladal ranjenec in je gledal nekoliko zmedeno okoli sebe. »S tremi lovci sem šel na patroljo. Pridemo do neke vasi, kar zažrmi cela salva z griča, kjer je bil ponoči še naš tren. Eden mojih je bil na mestu mrtev, jaz in še eden sva bila ranjena. Na posamezne ljudi pokajo s salvami... Tristo črtov!«

...

N... ski polk, ki je bil z vso divizijo rezervi pridelen, je stal eno vrsto od Liaojana v majhni vasi, kjer je bil nastanjen brigadni štab. Dež me je napodil v eno izmed hišic, ki jih je okupiral štab. Brigadir je sedel, velik, rejen, rdečeličen in rdečebrad, v starem kitajskem naslonjaču in je srkal čaj. Na rami mu je malomarno visela maščobna, siva službena jopica brez epolet, zmečkana, umazana srajca je razkrivala porasle prsi, na bosih nogah so se krasotičili nedavno raztrganih

mesto cipel ostanki že šolnov.

Držeč čašico z raztegnjenimi, dlakastimi prsti, je pihal general hrupno v vreli čaj, hrkal je in zmiгоval s širokimi, nad nosom skupaj zraslimi obrvmi, ki so se vselej, kadar je pihnil, nabočile v visok lok. Šef brigadnega štaba, še mlad, a popolnoma plesast oficir je hodil, kakor avtomat, s strogo umerjenimi koraki po izbi gorindol. Roke v žepih odrgnjene zakrpane usnjene suknje, se je ménil z genera-

lom in pri vsaki besedi važno pokimaval, kakor da hoče s tem še posebno poudariti svoja izvajanja.

Na prašnem stenskem obzidku je čepel s prekrizanimi nogami generalov adjutant in je na pol nag marno lovil uši. Kakor je vse kazalo, je pač vodil natančno knjigo o številu svojih žrtev, ker se je od časa do časa zmagoslavno zadivil: »Enaindvajset... dvaindvajset... tri-in-dvaj-set!«

Na tleh so se valjala sedla, vreče brašna, ročna prtljaga, gumijevi plašči, vse umazano in blatno.

»Kako pa ti misliš, ljubi moj,« je vprašal počasi general šefa-podpolkovnika, »ali nabijemo te Japonce pri Liaojanu, ali jih ne bomo? Meni se vse tako dozdeva, da jih kar raztrgamo...«

Podpolkovnik je skomizgnil z rameni in se nasmehnil predse.

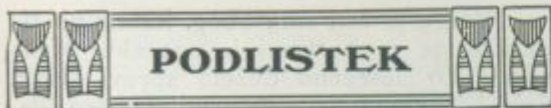
»Temu seveda nisem vstanu pritr-diti. Če logično premislimo, bo težko kaj, ekscelenca!«

»Nikar mi ne hodi spet z ekscelenco, rajši mi razloži, kako bi se zgodilo po Tvoji logični premišljenosti!«

»Hm... po mojem mnenju smo Liaojan že zaigrali.«

Francoski vojni avtomobil z vijakom. Pri tem avtomobilu ne goni motor koles samih, kot pri navadnih avtomobilih, marveč obrača vijak kakor pri letalih. S tem avtomobilom se baje doseže še večja hitrost in vztrajnost.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

»In čez tri dni bomo imeli rubežen in nove stroške.«

»Naj delajo, kar hočejo,« je odgovoril sin. »Odženite živino v hribe — vsak sosed ji bo rad dal krme — in potem bomo biriče lepo sprejeli.«

»Nikar ne poslušaj tega nespametnega fanta,« je dejala mati. »Poskusi še enkrat pri Dinisu prositi na posodo; morda vzame iz hranilnice in ti dá.«

»Z Dinisom se nečem nič več pečati; že zadnjič mi je delal največje sitnosti.«

Potem je zavladal dolg molk. Stari mož je mirno kadil; sedel je ob ognjišču. Pierry je zlovoljno gledal skozi okno. Deb-

bie je pospravljala mizo. Ko je bila gotova, je stopila k očetu in materi in je mirno rekla:

»Menim, da ima Pierry prav. Neumno je, ostajati tukaj, delati od jutra do noči, da zaslužimo denarja za veleposestnika, ko je onstran vode dovolj proste zemlje in smo v petih dneh tam. Prodajmo v božjem imenu! Saj nas na vso moč vabijo v Boston. Tam vam ne bo več treba zmočiti roke in boste imeli preproge pod nogami in dovolj jesti in piti. Pojdimo v božjem imenu!«

Govorila je z vnemo, skoro strastno; to je bila njena misel podnevi in ponoči.

Nastal je spet dolg molk. Uboga mati je tiho ihtela predse. Ni se zgodilo prvič, da so ji otroci stavili ta predlog, ki ji je trgal srce. Vedela je dobro, da ne more nič premagati strašne nezadovoljnosti z življenjem v domovini in nesrečnega čara Amerike. A tu je bila tudi njena domovina. Bila je tu rojena; Owen Mc Auliffe je prišel z dvesto funti iz grofije Limerick. Tu je zrastle, tu se je učila prvih molitvic in prvih šolskih nalog, tu se je poslovila od

svojih umirajočih staršev, v tej kuhinji je plesala v poročni noči, in tu se ji je porodilo osmero otrok, ki jih je vzgojila z izredno ljubeznijo in skrbjo. Poznala je vsako slamo v počrneli strehi, vsak kamen v ognjišču, vsak grm ob plotu, vsako drevo na polju. Šestdeset let, in vsaka zima je priklivala v življenje stare pesmi in pripovedke na ognjišču, vsako poletje zlate setve in ples na križpotju. Res, življenje ji je bilo doba skrb in dela; a ravno radi tega ji je bil kraj še bolj svet. Vsako srce ljubi kraj svojega križvega pota; njena Kalvarija pa je bila takorekoč zraščena osebno z njenim življenjem. Pa naj bi pustila vse to in odšla v tujo, skrivnosti polno deželo, v obljudeno puščavo, kjer si izbojuje srečo eden, a jih sto pogine. Ne, ta misel ji je bila prestrašna, in to je našlo v njenih tihih solzah tako jasen in zgovoren izraz.

Oče je zdržal nekaj časa. Nato je vstal, pokazal s pipo na jokajočo ženo, rekel: »Tukaj!« in odšel čez dvorišče na polje.

Debbie, polna sramu radi svojega obnašanja, ki pa ga je večkrat pokazala, je

»Hoho! Kako vendar?«

»Tako. Najboljše pozicije, pogorje, smo pustili Japoncem brez boja. Kako naj sedaj branimo Liaojan, ki leži, kakor na dlani, na široki ravnini, obdani kroginkrog z višinami? Ali je to pozicija za brambo?«

»Stoj! Počakaj, počakaj! — A forti? Da si forte čisto pozabil!« se je veselobistroumno domislil general ter se udaril po širokem kolenu. »Aha, no, kaj praviš?«

Hahaha! Znamenje, da nimamo municije, da obstoji vsa zaloge topniške uprave le na papirju. Naše infanterije je res še čeden kupček, a, natanko vzeto, ni več tista, kakor je bila od začetka. Na konjenico zanašati se, je smešno! Kako velika pa je naša konjenica? In kje je? Zadnjič sem izračunal, da je dobra polovica konjenišva zaposlena drugod, za druge svrhe. In to najboljši ljudje! Da, ekszellenca! In še nekaj! Nekaj jako, jako važnega? Ali niste tekom

»Oh! Ti in Tvoja logika in strategija in mnenje,« je rekel general razdražen in je vstal. »Prav zmeraj mi pokvariš dobro razpoloženje! Če počneš Ti razlagati in razkladati, izgleda po Tvojem vselej slabo za nas...«

»Sem li jaz kriv vse nesreče, ekszellenca?«

»Siródzuk!« je zagrmel general, »kaj jestvin prinesi in žganja! — Jaz, prijateljček, jaz se Vašega nadmodrijanstva

nisem učil, ne logike in ne strategije. Hm, da-a! Sem navaden vojak. Vaškega popa dijak me je za žakelj pšenice in tri rublje naučil branja in pisanja — to je vsa moja izobrazba! Pisati sem se navadil ravno toliko, kolikor se rabi v službi. Hm, da! Naj se skuha z Vašo logiko in strategijo kakoli, jaz ostanem pri tem: Liaojana Japonci ne dobe in ga ne dobe na noben način!«

General je plosknil z roko po mizi in je sedel.

»Sedaj pa kar sem z žganjem in prigrizkom! Poročnik!« se je nato obrnil k adjutant, »dosti ste jih že umorili, dosti! Vseh tako ne ujamete!«

In nato so sedli ter jedli. —

Osvojene ruske postojanke, utrjene z žicami in vrečami peska.

»Kaj nam pomagajo forti, ko jih lahko od vseh strani obstreljujejo. Še strašnejši bo boj, še več krvi se bo prelilo!«

General je hrknul in malodušno zaril prste v rdečo brado.

»In pa naši oblegovalni topovi! Sami na sebi prav dobri, pa sami veste, da večinoma niso izloženi ali da krasé mestne trge. Medtem so nam sedli Japonci na nos. Sploh, naša artiljerija! In ta čudovišni ukaz, kjer je natanko popisano, koliko nabojev sme porabiti posamna baterija!

te vojske opazili nenavadnega, čudnega pojava? Če gre v bitki za stotnijo s stotnijo, ovražnika potolčemo; polk s polkom, napad odbijemo; brigado z brigado, bitka neodločena; če gre za kaj večjega, za divizijo, za zbor, tedaj nas nabijejo na celi črti in odkurimo jo po zajčje. In to, ekszellenca, je najslabše znamenje! Mali poveljniki zadostujejo, kolikor višji je čin, tem manjše upanje na dober uspeh... In tako nas čaka pri Liaojanu — nič dobrega! To je moje osebno mnenje.«

Usmiljenja vredni ljudje.

Na vojaški cesti proti Jeslu: zraven vojakov, ki gredo, zraven dolgih kolon vozov, med transporti ranjencev in muničijskih vozov stopa tupatam gruča civilnih ljudi, ki spadajo v to zmešnjavo in gnečo. Kadar sem jih videl, da prihajajo, sem se ustavil na cesti in čakal, da pridejo mimo. Ubožno, usmiljenja vredno ljudstvo, ki krevsa po cesti.

Enkrat sta prišla mimo dva polod-

stopila k bratu. Brat in sestra sta bila krasen par. Toda ta večer ju je težila otožnost in bolest. Za nekoliko hipov je dejala Debbie z mehkim glasom:

»Ali jutri preorješ njivo?«

»Mislim, da, a za enega je to ogromno delo. Oče ne more več mnogo.«

»Kdo ve?« je rekla Debbie in je poizkušala opogumiti brata, dasi sama ni imela poguma. »Mogoče nam pa le Bog koga pošlje.«

»Seveda«, je trpko odgovoril. »Koga, ki nam poje dvor in duri in bo hotel več plače, kot znaša najemnina.«

Bilo je vse preveč res in zato je molčala.

Ravno isti večer je sedelo v kadilnem salonu nekega aristokratskega kluba na Davsonovi cesti v Dublinu pet ali šest gospodov in se pogovarjalo o dnevnih novicah. Opravili so že svoje stanovske zadeve. Kakšne so bile te zadeve, se je lahko razbralo iz kupa telegramov, ki so jih razposlali ob peti uri velikim klubom na deželo in zbirališčem posestnikov v mestih. Telegrami so se kratko glasili:

»Nobenega popusta; nobenega ukaza za sodnijsko izvršbo; dovoliti čas.«

Šest besed, ki so prinesle mnogi hiši v grofijah Munster in Connemara težko in bridko trpljenje.

Do te odločitve, ki ni bila enoglasno sklenjena, so prišli šele po dolgi in vroči debati. Nekaj veleposestnikov se je ostro protivilo, deloma iz razlogov treznega razuma, deloma iz ozirov do človeštva. Gospod Maxwell je govoril z nenavadno gorečnostjo, in ugovarjal v veliko presenečenje poslušalcev proti vsakemu dejanju, ki bi utegnilo še bolj razgreti že tako razburjena čustva ljudstva in še povečati nevoljo nad veleposestniki. Debatu so prenesli v kadilni salon.

»Ne morem, pri moji veri, da ne morem razumeti, kaj pravzaprav hočete, Maxwell,« je dejal star, močan, gladkoobrit gospod, ki je vsepovsod mahedral z rokama, kakor bi vedno rabil bič. »Kje za vraga ste iztaknili te novomodne misli? Vse izgubljam, kos za kosom, in kmalu bomo potisnjeni med ubožce.«

»Boljše je biti sam ubog, kakor pa tiščati druge v ubožtvu,« je oporekel Maxwell. »To nesrečno deželo spravi stvar, ki jo Vi imenujete lastninsko pravico, da, spravi jo na beraško palico. Poizkušajte vendar, za božjo voljo, enkrat priznati, da imajo Vaši rojaki telo in dušo kakor vsak med Vami in da imajo pravico živeti ravno tako kakor vsak med Vami!«

»Toda, glejte, to je vendar čisti socializem in komunizem! Kakor se zdi, hočete Vi vse prekucniti. Ali Vam ni mogoče stvari pustiti, kakoršne so, in delati, kakor so delali Vaši predniki?«

»Ne, prav gotovo ne!« je rekel gospod Maxwell. »Moji predniki, kakor jih blagovolite imenovati, so podedovali grde navade, in, pri Bogu, da je že čas nehati z njimi. Po celem svetu se dviga ljudstvo in kliče po osvobojenju. In jaz Vam pravim, treba je poslušati ta glas, ali se pokoriti.«

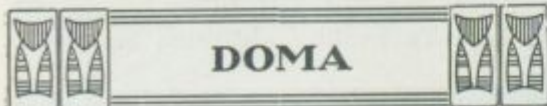
»Bah!« je dejal drugi veleposestnik. »Pri nas so že vse poizkusili, kar je bilo mogoče, celo umor. Pa ni imelo nobenega uspeha. Eno leto strogega vladanja, in vsepovsod je zavladal trajen mir.«

rasla fanta s staro ženo. Spadali so k družbi roparjev in so bili najbrž manjši zločinci, ker so jih izročili rednemu vojnemu sodišču. A bili so ljudje, pred katerimi obide človeka mraz. Roke, ki so se roparsko stegnile po mrličih.

Parkrat ljudje osumljeni vohunstva — bledi so šli pred bajoneti.

In tupatam bedni ljudje iz požganih vasi, obubožani, lačni ljudje brez strehe. V tujino... Videl sem jih enkrat dvesto. Otroci, starke in starci. Naši vojaki so jim bili rešitelji. Reveži so bili zapustili svoje goreče vasi in so se skrili s svojim bornim imetjem na polja, kjer so jih ogrožale sovražnikove granate. Iz štirih vasi dvesto ljudi. Vojaki so ginjeni posegli v tornistre in torbe ter jim dali kruha. Kam z ljudmi? Če tam ostanejo, bi jih zakopale granate. »V tujino!« Šli so nemi in žalostni ter so se ozirali nazaj, na vasi, kjer je divjala vojska.

Nato so prišli ljudje, ki so morali biti zastraženi. Videli so razvrstitev naših čet, vedeli so za postojanke naših baterij — če bi ostali na mestu, bi lahko izdali in sovražnik bi lahko uničil cele bataljone, zato morajo v tujino iz vasi in od domače grude.

† Jožef Florjanc.

Rojen 1. 1895. pri Sv. Martinu ob Paki na Štajerskem. Umrl v bolnišnici v Kindbergu na tifusu dne 9. majnika. Ko so mu v domači župniji zvonovi zapeli žalostno slavo, je mnoge ga ganila novica ob tako

Jožef Florjanc,
umrl v bolnišnici v
Kindbergu.

Anton Novak,
veleposestnik v Notranjih
goricah, umrl v Ljubljani.

Poročnik Joško Kobi,
odlikovan v boju na
južnem bojišču.

Medicinac Franc Dečko
kadet,
umrl na Ogrskem.

nenadni izgubi blagega mladeniča. Bil je izredno tihega in mirnega značaja ter vzornega vedenja, malo poznan med svetom, toda tem bolj priljubljen med domačimi. Ker je Bogu dopadlo njegovo življenje, zato mu ni dopustil nadaljnjega trpljenja, temuč ga je poklical v cvetu mladosti v boljše življenje, kjer ni vojske, ampak mir in veselje. Za nepozabnim, nad vse dragim sinom žalujejo njegov oče in sestre. Ker nam ni bilo usojeno, dragi Jože, se posloviti od Tebe, zato Ti kličemo: Na svidenje nad zvezdami!

Blagor Ti, ki počivaš v Božu!

† Anton Novak,

veleposestnik v Notranjih goricah pri Ljubljani, je odšel takoj ob mobilizaciji k vojakom. Rojen je bil leta 1877. Prideljen je bil sanitetnemu oddelku v vojaško bolnico 27. pešpolku v Ljubljani. Tu je deloval, dokler se ga ni polastila huda bolezen, kateri je podlegel. Rajniki je bil blag mož, posebno radodaren je bil za reveže, katerim je pomagal, kjer

in kolikor je mogel. Bil je tudi član krajnega šolskega sveta in podnačelnik pri požarni brambi. V obeh korporacijah se je izkazal kot mož na pravem mestu. Umrl je dne 25. decembra 1914. v Ljubljani; pripeljali so ga k večnemu počitku na domače pokopališče. Na zadnji poti ga je spremljala nebrojna množica. Dragi Tone, težko te pogrešamo, toda vdali smo se v voljo Večnega. Bog daj, da se enkrat vidimo nad zvezdami v rajskem veselju. Tvojo soprogo, ki si jo nad vse ljubil, pa naj Bog tolaži v njeni veliki žalosti.

† Franc Dečko,

kadet 47. pešpolka, je daroval svoje mlado življenje na oltar domovine 12. marca 1915 vsled bolezni, ki jo je dobil, ko je bil le kratek čas že vdrugeč na severnem bojišču. To pot je bil tudi odlikovan s srebrno svetinjo I. vrste. Pokopan je v Neatri na Ogrskem.

Rojen je bil leta 1890. v Središču na Štajerskem. Bil je vzoren sin, nad vse marljiv dijak, ki se je vzdrževal največ

Jakob Bombač,
umrl v Bielici.

Josip Čuš,
padel na sev. bojišču.

Josip Tušar,
umrl na Ogrskem.

Ivan Rodè,
obolel v Galiciji, umrl v
Ihanu pri Domžalah

Franc Vivod,
padel na sev. bojišču.

Franc Mavsar,
padel v Galiciji.

»Vi podcenjujete moč ljudstva,« je odgovoril gospod Maxwell. »Občutili so jo na Francoskem, poučila jih je na Ogrskem in v Avstriji, počasi razumevajo njene globine v Rusiji. Pazite! Tudi tu jo preizkusite in izkušnja bo grenka.«

»Saj so že storili, kar je bilo v njihovi moči, da bi nas uničili in nas naredili za berače; zdaj se izseljujejo. V nekaj letih bomo naselili na posestva Angleže in Skote ter—«

»In ti, ali bodo plačali najemnino?« je vprašal gospod Maxwell.

Na to ni bilo odgovora. Gospod Outram, ki se vrnil iz tujine, da bi prevzel svoje posestvo, je med vsem pogovorom molčal. Toliko samopremažovanja ni imel, da bi mogel zatajiti svoje zaničevanje napram ljudskemu sloju, ki je odvisen. Med njim in gospodom Maxwellom je vladalo precej hladno razmerje. Svojemu temperamentu ni zaupal, drugače bi bil govoril; vsled omenjenih misli je bil že ves besen. Ko je prišel čas za večerjo, je slednjič dejal s komaj vidnim zasmehom: »Gospoda moja, gospod Maxwell vas vse prekosi v debati. Načitan je.«

»Načitan?« Kaj pa ima načitanost s to rečjo opraviti? To je vprašanje zdrave človeške pameti in samoohrane,« je ponovil eden izmed prejšnjih govornikov.

»Da, seveda,« je odgovoril gospod Outram. »Toda, če se čita o grofih v drugih deželah, o grofih, ki vse puste, gredo med ljudstvo in živijo, kakor živi ljudstvo, potem se povsem naravno hoče istotako delati.«

»Gredo med ljudstvo in žive, kakor živi ljudstvo? Kateri tepec pa je to storil?«

»Vprašajte gospoda Maxwella!« je pripomnil gospod Outram. »Meni je malo znano o njem.«

Gospod Maxwell se je vgriznil v ustnico, a ni rekel besedice. Nekaj minut je vladal molk. Potem je nadaljeval gospod Outram:

»O tem pač ni dvoma, da so nekateri, celo Tolstojevi hišni sostanovalci — saj ste čisto gotovo že kaj slišali o Tolstem?«

»O Tolstem? — Nikoli! Kaj in kdo je?«

»Ker gospod Maxwell, ki ga najbolje pozna, noče govoriti, moram pa jaz sam, posebno ker je Tolstojev vpliv že dospel na Irsko. To je ruski grof, ki misli, da je

poslan svojemu ljudstvu za odrešenika. Drži z ljudstvom in ga hoče dvigniti. In da bi mogel doseči svoj namen, je šel med mušike — tako se imenujejo ruski kmetje — poizkusil živeti, kakor oni itd.«

Prenehal je, a gospod Maxwell se ni dal speljati, da bi govoril.

»Res je,« je nadaljeval gospod Outram, »svoja posestva je vsa prodal — toda svoji ženi; odrekel se je svojim dohodkom, toda le v toliko, kolikor mu sploh ne dohajajo; berač je, živi pa v gotovem razkošju v hiši svoje žene na Jasni Poljani; zapustil je duri in dvor in družino, ampak le v toliko, kolikor zdaj ne živi z njo; to je človek neke vrste smrdečih indijskih menihov, kakor sem jih videl zavite v cunje, umazane in gobave ob izlivu Ganga — samo da priklada žena vrečico dišečega cvetovega praška k njegovemu perilu in da suknja tega kmeta zakriva fino platno, polno razkošnega vonja po duhteči Eau de Chypre in Parme Violets.«

Gospod Maxwell se je okrenil in za bliskal z očmi:

»To je čisto navadno obrekovanje, ka-

sam s poučevanjem. Z velikim veseljem je študiral medicino v Gradcu. Težko je zadela njegova smrt stariše, težko je bratom in sestri, ki so ga pristrčno ljubili. Kdor ga je poznal, ne bo lahko pozabil njegovega plemenitega srca; prijatelji mu bodo ohranili trajen spomin. Junaku naj bo pa lahka zemljica ogrska!

† Jakob Bombač.

Četovodja Jakob Bombač, rojen leta 1881., je umrl 5. januarja 1915 v bolnišnici Bielitz (Avstrijska Šlezija) vsled bolezni, dobljene na bojišču. Bil je posestnik na Rakeku, dober gospodar, vzoren fant ter je bil splošno priljubljen. Služil je pri 97. pešpolku. Ob mobilizaciji je zelo vesel odhajal. Prideljen je bil k 17. pešpolku; usoda je odločila, da je moral umreti za domovino. — Počivaj mirno v tuji zemlji!

† Josip Čuš iz Sedla,

iz znane Stoparjeve rodbine na Kobariškem, rojen leta 1880., je bil rezervist pri 27. domobranskem pešpolku in vpoklican pod orožje ob prvi mobilizaciji, da brani dom

Pred mašo na bojišču, dne 11. aprila 1915. Lepi zasilni oltar, ki so ga postavili vojaki.

in cesarja. V severni bojni črti je ozebel in je bil vsled bolezni poslan v bolnišnico v Papo, kjer je dne 12. maja izdihnil svojo blago dušo. Pokojni je bil mirnega in blagega značaja, mož krščanskega prepričanja, vrl ud tuk. kršč. slov. izobr. društva, in spoštovan v celi naši občini. V civil-

nem poklicu je bil predelavec pri železniški stavbi.

Nad nenadomestljivo izgubo neutolažljivo plaka njegova soproga in edina hčerka.

Nepozabni naš prijatelj in zgledni oče, počivaj mirno v daljni ogrski zemlji — na svidenje pri Knezu miru — nad zvezdami.

† Josip Tušar.

Rajniki je bil rojen l. 1894. na Koroški Beli. Z upanjem, da se vrne v domovino, je odšel lani 26. oktobra k vojakom, bojeval se srčno in hrabro v karpatskih bojih in tam obolel. 5. maja so njegovi dragi prejeli žalostno vest, da je preminul 1. maja na Ogrskem v bolnišnici. Josip je bil blag in dober mladenič, zvest član Orla na Koroški Beli in vnet za vse dobro. Spavaj, Joško, spavaj mirno v tuji zemlji, na svidenje nad zvezdami!

† Ivan Rodé.

Nisem mislil, da bom kdaj Tebi, in še tako kmalu, pisal v slovo. Kako Te je škoda, to vedo vsi tisti, ki so Te poznali! Ne bom Te hvalil z obširnimi besedami,

Med mašo na bojišču, dne 11. aprila 1915.

Pridiga avstrijskega vojnega kurata na Ruskem.

kor je v navadi pri Tolstojevih tovariših. Ravno tako se je govorilo pri nas čez O'Connella, Paruella in druge.

»Jaz samo navajam besede njegovega svaka Bersa,« je hladno odgovoril gospod Outram. »Povrh tega pa je obče znana izkušnja temu v dokaz. Če se sliši o taki samozataji in svetosti, potem, no, potem je človek čisto gotov, da ne nosi prtene srjace na goli koži. Jaz, še celo jaz bi ne imel nič proti ter bi igral proroka in reformatorja pod enakimi pogoji kot Tolstoj.

»Oba govorita budalosti,« je rekel eden starejših gospodov. »Vsakega, ki bi kaj sličnega učil ali celo delal, vsakega bi prijatelji takoj vtaknili v norišnico.«

»Čisto gotovo ne,« je odgovoril gospod Outram z ostrim posmehom. »Na Irskem živi dandanes dovolj mladičev, ki so pripravljeni za žrtve. Pred kratkim sem slišal o enem, ki je pobral na cesti umirajočo žensko. Ker je niso hoteli vzeti v bolnišnico, jo je spravil v svojo hišo in ji stregel, dokler ni umrla. In o drugem, ki je od svoje plače letnih šestdeset funtov porabil štirideset za to, da je njegova jetična ne-

vesta lahko živela v Davosu in se ozdravila. Nato jo je poročil. In še med nami samimi so ljudje, ki bi ne pomišljali niti majhen hipec ter šli v Kerry kopat krompir.«

»Toda, toda! Vi se pač samo šalite, gospod Outram!«

»Zagotavljam Vas, da je to popolnoma resno. Novo vino so vlili v nove mehove. Poznam ljudi, ki bi se ne strašili pomanjkanja irskega kmeta; samo če bi našli motiv, bi šli med ljudstvo. Jaz vsaj,« je dejal, kakor bi hotel nekoliko popraviti, »jaz vsaj sem take nazore že slišal, sicer vdejtvovanih nisem še videl.«

»Tudi jih ne boste videli,« je vpil nekdo. »Irski veleposestnik, ki zapusti hišo z vsemi ugodnostmi in gre med kmete! Ha! Ha! To ni slaba šala!«

»In Vi smatrate to za popolnoma nemogoče?« je vprašal gospod Maxwell, oprši se trdo na ploščo pred kaminom.

»Popolnoma! Vsak med nami je pač že slišal o plemiču, ki je moral vsled stave oblesti deželo z lajno. Čisto dovolj prisluhnjeno je bilo od njega, vendar, bila je vsaj dobra šala, ki jo je, kolikor mi je zna-

no, tudi napravil. Toda iti v koč s slamnato streho in okajeno stražo, nositi volneno obleko in podkovane čevlje, živeti ob krompirju in kislem mleku —«

»Pred dobro uro sem Vas slišal,« je segel gospod Maxwell v besedo, »da se najemnikom boljše godi nego nam, da se tudi njihove žene in hčere boljše oblačijo nego naše, da imajo v sobah pianino in slike itd. Če je temu tako, kakšna žrtev pa je, iti k njim in deliti njihovo razkošje?«

Gospod Outram se je glasno nasmejal na ta ugovor in takoj pripomnil:

»Poglejte, gospod Maxwell, to so sami džauri-neverniki! Zakaj ne stavite kakor plemič — lajnar? To bi bila nekoliko težka naloga za Vas; pa Vi ste ves prešinjeni veličastne misli. Stavim, če hočete, da si ne upate v Cork ali Kerry, da bi tam živeli kot kmet ali hlapec eno leto, ali pol leta, ali pa samo tri mesece?«

Drugi gospodje so se zbrali okoli kamina.

(Dalje.)

le dve stvari povem, ki govorita cele knjige: Ko se je ustanovila Marijina družba za mladeniče v Mengšu, bil si Ti edini, ki se v vojaški obleki nisi sramoval iti za zastavo v procesiji s svetinjo — na prsih. In še nekaj: Tvoja lastna mati je rekla, da Te nikdar ni slišala zakleti... Bil si eden — med tisočerimi! Navdušen načelnik »Orla«, igralec in govornik, up našega naroda. In padel si kot žrtev Galicije, kjer si dobil kal bolezní. Zapuščas vdovo — sestro pisatelja dr. Breznika — in troje sirot. Počivaš v domači zemlji. Ivan — Ti si srečen! Prosi za nas, da se snidemo!

† Franc Vivod.

Kakor drugod, se tudi tu pozna vojaka, ki je zahtevala svojo žrtev. Padel

Med počitkom po vročem boju v Karpatih.

je kot junak vojak, ki je služil pri 26. domobranskem pešpolku. Ruska muha ga je do smrti pičila v glavo dne 31. decembra 1914. v boju pri vasi Rihval pri Gorlicah. Ker je rešil v boju nekega ranjenega poročnika, je dobil odlikovanje, a po smrti. Rajni je bil vesele narave, dobrega srca in dobrih rok, zato pa tudi priljubljen povsod. Za rajnim žalujejo potrti starši in brat, ki pa je že šel maščevat svojega brata. Dragi Francel, na svidenje!

† Franc Mavsar,

iz Velike Ligojne pri Vrhniki, je odšel že takoj ob prvi mobilizaciji pod orožje. Služil je pri 17. pešpolku in padel na severnem bojišču že v prvih dnevih bitke. Bil je zgledno marljiv in delaven mladenič. Že njegovo težko slovo od doma, ko je odhajal na vojsko, nam je vzbujalo bridko slutnjo, da vrli France ne bo več videl svojega doma, na katerega je bil navezan z vso dušo. Tebe, o Gospod, ki si sprejel njegovo junaško dušo v Svoje naročje, pa prosimo, da se snidemo z njim vsi, ki smo ga ljubili, enkrat pri Tebi v rajskem veselju!

Postati mora vendar bolje!

upajo mnogi ljudje, ako jih mučijo revmatične, protinaste, nevralgične ali živčne bolezni. Toda same po sebi take bolezni ne minejo. Moramo kaj začeti proti njim. Iz več nego 1000.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil spoznamo, da je pri takih bolestitih hitro pomagal Fellerjev dobrodejni rastlinski esenčni fluid z znamko »Elsa-Fluid«.

PO SVETU

Svetovna vojska.

Zmağa pri Pšemišlu je potisnila našo črto naprej. Najprej so se morali Rusi umakniti pri Mediki, zavezniške čete so zavzele z naskokom Starzavo, osvojile so utrdbo Zuravno in porazile sovražnika severno od Kaluša. Nato so prekoračile Dnjester. Južno od Dnjestra so zmagovito prodirale, zavzele Stanislav ter dospele do Naliča. Da bi oslabili to armado, so Rusi napadali ob Prutu, kjer so bili z velikimi izgubami odbiti. Naše čete so prekoračile Prut. Zadnji teden znaša število ruskih ujetnikov 50.000 mož z nekoliko topovi in strojnimi puškami. Rusi izpraznujejo Lvov. Splošno prepričanje je, da so vražnik naše težke artiljerije ne zdrži, zato upamo, da bodo zavezniki kmalu v Lvovu. Vsled umikanja v Galiciji sta ogrožena že Varšava in Ivangorod. Boj pri Šavlah stoji. Rusi imajo tekom petih tednov strašne izgube, cenijo jih na pol miliona mož.

Prav posebno nas zanimajo boji pred pragom. Tekom enega tedna ni Lah ničesar dosegel. Tepen je bil pri Kobridu, sedaj je moči ojačil in skuša prodirati proti Bovcu in Tolminu. Naše topništvo je razpršilo laško divizijo pri Gorici, močne sovražne napade pri Gradiški, Tržiču, poizkusi prekoračiti Sočo pri Plaveh in Zagraju so se izjalovili. Brez uspešno bombardiranje Reke po zrakoplovu »Città di Ferrara« se je nad Italijani maščevalo. Naše letalo je zrakoplov zažgalo in posadko ujelo. Obisk smo vrnili v Benetkah, kjer so naši letalci vrgli bombe na lope za zrakoplove. Na tirolski in koroški meji se obstreljujejo obmejne utrdbe. V okolico Ale so udrli Garibaldinci, ki plenijo. Kraje, ki so jih začasno zasedli alpini, so naša čete spet zavzele.

Na Francoskem se bije pozicijski boj. Nemci silno odbijajo napade, zavzemajo strelne jarke in branijo pridobljeno ozemlje. Vedno bolj se poudarja misel, da Belgije ne puste iz svojih rok. Napravili so z zrakoplovi napad na London, njihovi podmorski čolni dan za dnem torpedirajo sovražne parnike. Izmed sovražnega brodovja sta se potopila zadnji teden dva ruska torpedna rušilca, naš junaški pod-

morski čoln IV. pa je izročil hladni Adriji kljub vsej blokadi in velikemu številu rušilcev daleč ob albanski obali angleško križarko. Italijansko brodovje je obstreljevalo svetilnike na Visu in Lastovi ter železnico na dalmatinski obali.

Na srbski meji je bilo nekaj prask. Črnogorci so napadli v avstrijskih uniformah, a bili razpršeni. Naši letalci so metali bombe na Kragujevac in povzročili par požarov. Srbom ne da miru Albanija, dasi Italija z neprijaznim ocesom gleda na njih prodiranje proti Skadru. Pri ostalih balkanskih državah se naši sovražniki trudijo, da bi posegle v boj.

Pri Dardanelah se vrše boji. Proti Italiji so v Tripolisu razglasili mohamedanci sveto vojsko.

DOGODBE

Cigani na dvoru. V prejšnjih časih so poslali cigani v Rumuniji k vsakemu novemu knezu poslanstvo, ki je moralo voščiti vladarju sreče in zdravja. Navadno so pri tem poklonili kakšen dar.

Ob zavladanju kneza Cuse so določili po dolgem posvetovanju, da odpotuje na dvor poglavar s tremi najboljšimi možmi. V znamenje vdanosti bi moral poglavar podariti veliko štruco svežega masla. Dogovorili so se, da poreče:

»Bog naj Te ščiti, moj knez!
Drugi bi moral pristaviti:
»In Vašo visokost, kneginja!
Tretji:
»In Vašo visokost, princ!«

Nemški domobranci v zakopih.

Tudi pri bodanju, trganju, bolečinah v straneh, križu in hrbtu, tresenju telesa in udnih bolečinah se je vedno izvrstno izkazal. Olajšuje takoj bolečine (tudi pri zastarelih bolečinah, kakor poroča tisoč in tisoč poročil), oživlja tok krvi; s tem se obnovijo stanice in zabranjuje, da se bolečine ne ponovijo. Naj se ne delajo poizkusi z ničvrednimi ponarejevanji, tudi ne s takimi sredstvi, ki se ponujajo »zastonj«, »prosto«, potem pa se pošljejo z velikimi stroški, temveč naj se naroča le zdravniško priporočen pristni »Elsa-Fluid« od lekararja E. V. Feller, Stubica, Elzatrž štev. 331. (Hrvatska). 12 steklenic stane franko le 6 kron,

24 steklenic franko le 10 kron 60 vinarjev. — Priporočljivo je obenem naročiti odvajalne rabarberjeve kroglice z znamko »Elsa-Pillen« 6 skatljic franko le 4 krone 40 vinarjev ali 12 skatljic franko le 8 kron 40 vinarjev, da se ima to izvrstno želodčno zdravilo vedno doma. Pri želodčnih bolih, po težki jedi, pri zaprtju itd. pomaga prav gotovo. »Elsa-Pillen« ne delujejo v nasprotju z drastičnimi odvajalnimi sredstvi oslabujoče, temveč želodec krepčajoče; ne povzročujejo navade na odvajalna sredstva in imajo zato prednost, zlasti za občutljive osebe. Oba domača zdravila zaslužita polno zaupanje naših čitateljev. ekrisi....

Četrtri:

»In vso kneževsko hišo!«

Na določeni dan so vzeli maslo in šli. Kot zveste podanike so jih vljudno sprejeli in peljali pred kneza. Ko bi morali stopiti že v sprejemno sobo, kjer jih je pričakoval knez, se je poglavar spotaknil na pragu in padel v sobo. Štruca se je zataknila knezu pred noge.

Poglavar se je pri padcu razsrdil in zaklel:

»Zlodi te vzemi, ti vražji prag!«

»In Vašo Visokost, kneginja!« je vpil drugi, kakor je bil naučen.

»In Vašo Visokost, princ!«

»In vso kneževsko hišo!« je vzkliknil četrtri.

Od tega časa niso več smeli pred kneza.

Štiri šivanke. Bilo je pregledovanje. Vsak vojak je imel tornistro odprto pred seboj. General je bil znan, da je hud in natančen. Vse je šlo v redu. Pregledal je vsakemu tornistro in obraz se mu je vedno bolj jasnili. Kar naenkrat je zagrmel nad vojakom na koncu vrste. »Kako? — Tako izvršuješ predpise? Kar štiri šivanke preveč! Osem dni zapora, prijatelj, da si boš zapomnil: Noben vojak ne sme biti preobložen, razumeš?«

ZDRAVSTVO

Jagodno listje naberi in posuši. Čaj teh listov je boljši nego ruski, otroci ga pijejo prav radi. Z mlekom in medom jim ga dajaj za kašelj, prehlad v grlu, hripavost.

Nov serum za razkuženje ran sta izumila francoska bakteriolog Vallée in Seelausche. Ta serum izčisti rane vseh mikrob, ki povzročajo gnojenje in prisad; prisadna mrzlica mine kmalu po uporabi seruma, rana se zaceli dosti hitreje in lepše. V Alfortu, kjer je Vallée ravnatelj šole živinozdravništva, je zdaj 25 konj, od katerih se dobiva mesečno približno 40.000 doz po pet kubikcentimetrov seruma, ki se razdeli brezplačno po lazaretih.

Nov aparat za sopar. Mehanik v Budimpešti, Jakob Fridrich, je bil v vojni dodeljen oddelku zračnega brodovja. Dobil je tako hudo udnico, da se ni mogel geniti. Ležal je v vojni bolnišnici v Budimpešti, tam si je izumil aparat, ki mu je lajšal bolečine. To je svetilnica za špirit ali pečica na elektriko z omarico, v kateri se razvija sopar, nad katerim se drži boleči ud. Fridrich si je pomagal s kafernim soparom. Na Angleškem so vroči sopari zelo v navadi za udnico in trganje. Zdravnik dr. Jellinek je ozdravil več bolnikov s tem aparatom, ki je pripraven tudi za zdravljenje na domu in stane 15 kron.

GOSPODINJA

Borovnice. Izberi lepe jagode in vzemi na vsak kilogram $\frac{3}{8}$ kilograma sladkorja. Sladkor kuhaj na desetinki vode, dokler se ne izčisti, stresi jagode vanj, poberi pene, pusti kuhati deset minut, stresi v porcelanasto posodo, pokrij in odlij drugi dan sok, kuhaj ga, dokler se ne zgosti kaplja, stresi vanj jagode, da prevro še enkrat, oplakni steklenke z rumom in napolni z jagodami, zaveži trdno s pergamentom in spravi na hladnem kraju.

Kvašene kumarice ne plesnijo, ako zavežeš pest semena črne gorčice v žakliček in deneš h kumaram.

Črešnje. Izberi lepe cele črešnje in vzemi na vsak kilogram $\frac{3}{4}$ kilograma sladkorja, kuhaj sladkor do zadnje stopinje, deni vanj črešnje, s peško ali brez peške, kuhaj deset minut in poberi jih s penjevico iz sladkorja, potem kuhaj zopet sladkor, dokler se ne jame gostiti, stresi vanj črešnje, kuhaj zopet deset minut, oplakni posode s kropom in rumom, napolni, in ko so se ohladile črešnje, zaveži s pergamentom.

DROBIŽ

Mnogo starih hiš na Nizozemskem ima poseben vhod, ki se odpre samo o dveh prilikah: prvič, kadar se vrši v hiši ženitovanje, drugič, kadar je v hiši mrlič. Ženin in nevesta vstopita skozi ta vhod, vrata se za njima zapro in zabijejo z žebli, dokler jih smrt spet ne odpre.

To so tatovi. V Parizu so ukradli neznani tatovi poštno vrečo z vsebino milijon frankov. Policija je našla vrečo, o tatovih pa ni sledu.

Kot spomin na v vojski padle junake je založila „Katoliška tiskarna“ krasne spomenice (diplome) v obliki 40×56 cm. Rizba je urejena tako, da se uvrsti lahko kratko besedilo, kakor tudi mala doprsna slika padlega. Spomenice so originalno delo domačega umetnika in naj bi krasile sleherni slovenski dom padlega junaka. Cena 1 K, po pošti K 1.20.

Razglednica iz IV. skupine „Vojska v slikah“.

Gospod, poglej, to naše so dobrave,
na poljih teh, Gospod, naš trud cvete,
ne daj, da tuje jih dobe roke!

IV. skupina je pravkar izšla. Obsega le osem razglednic, pristnega, domačega značaja. Skupina s 16 komadi (po dve enaki sortirane) K 1.20. Pri skupinah se bomo ozirali le na predplačana naročila.

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 posamnih razglednic, K 6.— za 100 kom.; pri naročilih nad 500 kom. K 5.50, nad 1000 kom. K 5.— za 100 kom., pri naročilih nad 10 skupin 30% popusta. Pošiljatelj le po povzetju.

Razprodaja upravnistvo »Ilustr. Glasnika«.

LISTNICA

Vse one naročnike, katerim smo poslali v začetku junija položnice, prosimo nujno, naj obnovijo naročnino čimprej.

Dopošiljatelje slik moramo vnovič opozoriti, da priobčujemo samo slike padlih svojcev naročnikov in tistih sorodnikov, ki so priborili kakšno izredno odlikovanje.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana

Prešernova ulica šte. 3

Največja slovenska
hranilnica

Denarnega prometa koncem leta 1914.:

K 740,000,000.—

Vloge

K 44,500,000.—

Rezervni zaklad:

K 1,330,000.—

Sprejema vloge vsak delavnik
in jih obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ % brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna
in stoji pod kontrolo c. kr. de-
želne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične
domače hranilnike.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsako-
vrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovár.